

„לילה טוב, חמורים!“

סכנת השלום המאיימת על אחדותו, קיומו ועתידו של העם.

„מועמדים למודעות אבלי“

אם כן, מה המסקנה? המסקנה הפרטית שלי היא שרק פיתרון כפוי של העם עצמו יאלץ אותנו סוף־סוף להתייצב פנים אל פנים מול סכנת השלום.

נסחת ה„איך־ברירה“ תפעל הפעם נגדנו. אם אנחנו מסרבים לאכול את השלום ולקיים בכך את גופנו ונפשנו, יאכילו לנו את השלום בכוח. ורבותי, חברים, ידידים ומועמדים פוטנציאלים למודעות אבלי — אני בעד. זה לא יהיה נעים, זה יכאב, אבל נראה שאין ברירה.

בעצם יש קיימת גם אפשרות אחרת. היא תלויה בכך, בנו ובעוד הרבה אנשים, ה־מוכנים לקחת על עצמם את הסיכון הגדול של שלום. אנחנו יכולים להביא אותה, גם אם המעצמות יחליטו לפתע להמשיך את המישחק היקר הזה עוד 20, 30, או 50 שנה. גם אנחנו יכולים להפוך למעצה קטן־נה, לקבוצת־לחץ אשר תאלץ את הממשלה שלנו לצאת אל מול פני השלום.

אבל לא דיבורים, רבותי! לא בנאומים, הרצאות, מאמרים, שירים ואסיפות, אלא במעשים. ואם תרשו לי פאראפורה על משפט הקלאסי של בן־גוריון: „לא חשוב מה שהממשלה תגיד. חשוב מה אנחנו כאן נעשה!“

עלינו לאמץ לעצמנו את מדיניות הממשלה, ולקבוע עובדות, לעשות ולבצע, משום שלצערנו הרב רק שפה זו מובנת היום, לא רק במדינה שלנו, אלא בעולם כולו. כבר כתבנו ודיברנו מספיק. אין לנו מה להוסיף על מה שאמרנו במשך ארבע השנים האחרונות. לו היה ערך כלשהו לדיבורים שלנו, היתה הממשלה כבר מזמן משתכנעת מדברי הטעם שלנו ומשנה את מדיניותה.

„לסרב לשבת בשטחים“

עכשיו לא נותר לנו אלא להשמיע את דברינו בדרך הרטוריקה הפיסית. רק כשיאחז את החבל לזרוע על יבלות ועל דשאים, רק כאשר אתה מקיים הפגנות ללא רשיון, רק כשאתה חוסם את הכביש, כשאתה מודיע שאתה מסרב לשרת בשטחים הכבויים, כשאתה מתנגש עם כוחות המשטרה, נגדרי לניירות, מסרב להשתחרר בערבות, מסרב לשלם קנס ומוכן לשבת חודשים, ו־אולי אפילו שנים בבית־סוהר, מתחילים ל־התייחס ברצינות לדיבורים שלך על שלום...

כאן החוללה הסערה. הקהל הזועם פתח ברעם של צעקות ו־קריאות בנינים, ומנע את המשך נאומו של דן בן־אמון.

בן־אמון טיים את דבריו בצעקה: „לילה טוב חמורים! המשיכו לשיר שירי שלום!“

למעשה התכוון לטיים את נאומו במילים הבאות — שלא נאמרו:

בעיני נראים כל האמצעים הדרסטיים האלה כאמצעים לגיטימיים בהחלט במלחמה שלנו למען השלום. עלינו לזעזע את הגבירה, המסרבת בשמנו להכיר בקיומו של העם הפלסטיני, הגברת שאינה יושנה בלילות מ־השלום.

רק הירגום פסי של השאיפה שלנו ל־שלום תפקח את אוזניה הערלות של ה־ממשלה, רק הפגנות טוערות, אשר ישוררו בתחנות הטלוויזיה הזרות, (כך, כן!) לא כאן, אלא דווקא שם, בחוץ, במקום ש־יכאיב לממשלה ביותר! יגרמו לה להתייחס ברצינות לשאיפות השלום שלנו תמיד ייחס בתורת משברים חברתיים ו־רתי שטחים, תמורת משברים חברתיים ו־לכללים, ושאר הסכנות האורבות לנו ב־יצאה־משעת־חירום.

ולכן, רבותי, אין כל ערך משום־ל־מופע זה בדיקו כמו שלא היה שום ערך לשאר הכינוסים והאסיפות, אלא אם כן...

גל, לדעתה, לסתום את הר הגעש הכלכלי, התרבותי והחברתי שעליו אנו יושבים, הוא פקק ה„איך־ברירה“, פקק סכנת ההשמדה, פקק הביטחון, שעבור הבטחת קיומו כדאי לשלם כל מחיר, כולל הרוגים ונכים, ש־אחרי הכל, כפי שהמנוולים הגדולים ממה־רים להזכיר לנו, מספרם אינו עולה על מיספר קורבנות התנועה בדרכים.

„תפסו אותנו בביצים“

אני לא אכנס לסקירה פוליטית של השנים שחלפו מאז מלחמת ששת־הימים. כל מי שקורא עיתון בעין ביקורתית, הבחין

אחד המפריעים שהפסיקו את הנאום „חמורים, המשיכו לשיר שירי שלום!“

בתרגילי האקרוביטיקה הבלתי־פוסקים של הממשלה. במשך ארבע שנים היא עושה שמיעות באוויר כדי להתחמק, לדחות, ו־אני טוען, להימנע מהסדר של שלום עם מצריים.

בהתחלה זה הלך לה בקלות. שותפיה ה־נאמנים ביותר היו שליטי־ערב, אשר ב־נאומי ההסתה ובאיומיהם ההיסטריים עזרו לה לקבוע בתודעה שלנו את נוסחת הפלא „איך ברירה!“

„לחסום את הכביש — לסרב לשרת בשטחים — להתנגש עם המשטרה...“

אך בחודשים האחרונים התרחש משהו בעולם הערבי. סוף־סוף תפסו הערבים ש־האיים במלחמה קונבנציונלית, או מלחמת־התשה, אינו מפתח אותנו. הוא רק מחזק אותנו. סוף־סוף הם תפסו את נקודת־החול־שה האמיתית שלנו.

הם תפסו אותנו בביצים, ומאיימים עלינו בשלום, וזה כואב מאד, רבותי. מה־תפיסה הנוראה הזו קשה להתחמק. זה קשה, אבל זה עדיין לא אומר שאסור לנסות, והממשלה שלנו עושה כל מה ש־יכולתה כדי להתחמק מהתפיסה הבלתי־ספורטיבית הזו.

פתאום, אחרי כל ההצהרות החגיגיות ש־לא יצאנו למלחמה לשם כיבושים טריטוריאליים, לאחר ההכרזות שאנחנו מקבלים את החלטת מועצת־הביטחון ואנו מוכנים לנסיגה תמורת שלום, פתאום כשסאדאת מעז לעבור על הלאומים של חרטום, ולהציע לנו את מה שתבענו כל הזמן — שלום תמורת נסיגה — אנו מרתזים כן, אבל לא לגבולות הרביעי בינו.

אנחנו מוכנים לשיתות שלום ללא תנאים מוקדמים, בתנאי ששארם־אלי־שייך, ירוש־לים, ביקעת הירדן והגולן יישארו בידינו. ומי יודע? אם מצריים תסכים לתנאים המוקדמים האלה, יכול להיות שלא תהיה לנו ברירה אלא לתבוע את הוצאת הכוחות הסובייטיים מצריים, ובלבד לדחוק את

ניתן להבטיח את קיומו, אחדותו ועתידו של עם ישראל בארץ יפה ומקוללת זאת.

„עזר גילה ליי“

שנים מספר לפני מלחמת ששת־הימים גילה לי עזר וייצמן את האמת, בשיחה פרטית שהתנהלה בטון של בינינו־לביני־עצמנו. (יש לי הרבה טענות נגד עזר, אבל עלי להודות שהוא אדם ישר, גלוי ואומר ל־כך ל־ם את דעתו בלי שום פוליסטיק. תכור־נה, אגב, הפוסלת אותו אוטומטית ממלוי כל תפקיד רשמי בממשלה.)

מזלנו, הוא אמר לי, שאנו מוקפים או־יבם, שרוצים להשמיד אותנו. אילו הערבים

דן בן־אמון בעת הנאום „אני עומד כמו אידוט...“

להלן דבריו של דן בן־אמון במופע האמנים „שלום־עכשיו“. „העולם הזה מפרסם את הדב־רים במלואם כדי לאפשר לציבור להבין את רקע המהומה:

ביום יפה כזה, שבו אפשר להמשיך ל־כב למיטה עם איזה חוכרת צעירה, שבת לוקסוטית כזאת שבה אפשר לטייל בשדות, להשתוף בשמש על שפת־הים, לשמוע את באך או קאט סטיבנס בטרנזיסטור, לקרוא שירה ולעשות עוד כל מיני דברים שמרחי־בים את דעתו ונפשו של אדם — אני עומד כאן כמו אידוט ומנסה להגיד כמה דברים על השלום, בידועה ברורה שזה ביובוד־זמן ממדרגה ראשונה, ושאין שום ערך מעשי לכנס הזה, פרט, כמובן, לערך ההג־אה ישיש בעצם ההתקהלות המשפחתית ה־זאת.

אין ספק, זה נחמד מאד להימצא כאן בחברת אנשים טובים, המסכימים איתך מ־ראש בכל הנוגע לאיוולת ולפצע שבמלחמה, אנשים שבהו לשמוע את עצמם ולבחון שוב ושוב את כבואתם הנאה, הנשקפת מ־תוך השירים והדברים הנאמרים כאן.

הרגשת האחוה נעימה מאד, והידיעה ש־בכל זאת אינך יחיד במערכה הזאת — מעודדת במיקצת.

אבל, רבותי, אני מסופק אם יש איזה שהוא ערך בחיזורים המילוליים שלנו אח־רי השלום. אני מסופק אם אנחנו יכולים לשנות את המצב ולהשפיע על מהלך ה־היסטוריה הפרובינציאלית שלנו, העוברת עלינו כמו מכבש כבישים.

„נמאס ליי“

נמאס לי! נמאס עלי ההפגנות התרבו־תיות למען השלום, הפסטיבאלים הנחמדים, הסימפוזיונים המלומדים, הסיסמאות הנור־שות, חוגי הבית, המודעות בעיתונים, ו־ערימות המילים שאמרנו וכתבנו בנושא זה, מאז המלחמה.

שירי השלום, לא רק של יבי, נמאס עלי לא פחות משירי המלחמה. נמאס לי לשמוע ולהשמיע את כל הכבלית הזו, כיוון ששום־דבר לא יוצא מזה ושום דבר לא ייצא מזה.

הספקות שהיו לי פעם — עוד לפני פ־ר־שת גולדמן — ביחס לכוונת שאיפותיה של הממשלה לשלום — הפכו כבר מזמן לוד־אות מהרדיה. אני משוכנע היום שממשלת ישראל לא רוצה בשלום. היא תהיה מוכ־נה, אולי, לקבל אותה, אם הלא יוגש לה חניס, ומבלי שהיא תיאלץ לשלם עבורו את המחיר היקר של שטחים, אך גם אז, אני משוכנע, היא הבלע בקושי רב את צפרדע השלום.

משום שלדעתה, מחיר השלום אינו נמ־דד בקילומטרים בלבד. היא יודעת היטב — וידיעה זו מובנת לכ־כך לחברי־הממשלה עד שאין כל צורך למטא אותה במילים — ששלום, אפילו ללא נסיגה, פירושו אבדן נוסחה־הפלא „איך ברירה“. נוסחה שטנית שרק בעזרתה — כך נדמה להם כנראה —